Neljapäev, 8. juuli 2021

P9_TA(2021)0359

Olukord Nicaraguas

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2021. aasta resolutsioon olukorra kohta Nicaraguas (2021/2777(RSP))

(2022/C 99/22)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Nicaragua kohta, eriti 19. detsembri 2019. aasta resolutsiooni inimõiguste ja demokraatia olukorra kohta Nicaraguas ([1]) ja 8. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni Nicaragua välisagentide seaduse kohta ([2]),

— võttes arvesse lepingut, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kesk-Ameerika vahel ([3]),

— võttes arvesse nõukogu määrust (EL) 2020/1998 ([4]) ja nõukogu 7. detsembri 2020. aasta otsust (ÜVJP) 2020/1999, mis käsitlevad inimõiguste raske rikkumise vastu suunatud piiravaid meetmeid ([5]), nõukogu 4. mai 2020. aasta otsust (ÜVJP) 2020/607, millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2019/1720, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Nicaraguas ([6]), ja nõukogu 4. mai 2020. aasta rakendusmäärust (EL) 2020/606, millega rakendatakse määrust (EL) 2019/1716, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Nicaraguas ([7]), ning otsust, millega pikendatakse selliste sanktsioonide kehtivust 15. oktoobrini 2021,

— võttes arvesse kõrge esindaja 10. juunil 2021. aastal Euroopa Liidu nimel tehtud avaldust poliitilise olukorra halvenemise kohta Nicaraguas, tema pressiesindaja 6. mai 2021. aasta avaldust uue valimisseaduse kohta ja 59 riigi ühisavaldust Nicaragua kohta, mis tehti 22. juunil 2021 ÜRO Inimõiguste Nõukogu 47. istungjärgul,

— võttes arvesse väliskomisjoni esimehe ja Kesk-Ameerika riikidega suhtlemiseks loodud delegatsiooni juhi 15. juuni 2021. aasta avaldust opositsioonijuhtide jätkuva kinnipidamise kohta Nicaraguas,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku pressiesindaja 28. mai 2021. aasta avaldust Nicaragua kohta ja ÜRO inimõiguste ülemvoliniku Michelle Bachelet' 22. juunil 2021. aastal Inimõiguste Nõukogu 47. istungjärgul antud suulist ajakohastatud ülevaadet inimõiguste olukorra kohta Nicaraguas,

— võttes arvesse Ameerika Riikide Organisatsiooni (ARO) peasekretariaadi 6. mai 2021. aasta avaldust Nicaragua kõrgema valimisnõukogu kohtunike valimise ja valimisreformi kohta ning ARO 15. juuni 2021. aasta resolutsiooni olukorra kohta Nicaraguas,

— võttes arvesse Ameerika Inimõiguste Komisjoni avaldusi, Nicaragua erakorralise järelevalvemehhanismi (MESENI) avaldatud uudiskirju ja Ameerika Inimõiguste Komisjoni presidendi, volinik Antonia Urrejola ARO alalise nõukogu 23. juuni 2021. aasta erakorralisel istungil tehtud märkusi olukorra kohta Nicaraguas,

— võttes arvesse Nicaraguat käsitlevat peatükki ELi aastaaruandes inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2020. aastal, mille nõukogu võttis vastu 21. juunil 2021,

— võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse Nicaragua põhiseadust,

([1]) ELT C 255, 29.6.2021, lk 65.
([2]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0259.
([3]) ELT L 346, 15.12.2012, lk 3.
([4]) ELT L 410 I, 7.12.2020, lk 1.
([5]) ELT L 410 I, 7.12.2020, lk 13.
([6]) ELT L 139 I, 4.5.2020, lk 4.
([7]) ELT L 139 I, 4.5.2020, lk 1.

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,

A. arvestades, et Nicaragua inimõiguste ja demokraatia olukord on pärast 2018. aasta aprilli meeleavalduste vägivaldset mahasurumist veelgi halvenenud; arvestades, et sellest ajast saadik on poliitilistel põhjustel kinni peetud vähemalt 130 inimest, samal ajal kui valitsuse vastaseid ja nende perekondi ähvardab pidev oht, et politsei ja valitsuse toetajad ahistavad neid nii vahetult kui ka interneti teel; arvestades, et alates 2018. aasta meeleavaldustest on aktivistide ja teisitimõtlejate karistamiseks üha enam kasutatud meelevaldset kinnipidamist; arvestades, et aktivistidel on eriti suur oht sattuda vägivalla, sealhulgas seksuaalse ja soolise vägivalla ohvriks; arvestades, et kinnipeetavaid koheldakse vanglas halvasti, neile ei võimaldata arstiabi ega suhtlemist oma advokaatidega ning neid rünnatakse füüsiliselt ja seksuaalselt, samal ajal kui valitsuse vastu protesteerivad isikud pannakse kõrgendatud järelevalvega kongidesse, kus neid veelgi rohkem jälgitakse ja läbi otsitakse ja kus nad on aina suuremas isolatsioonis; arvestades, et eriti murettekitav on vangistatud naiste ja eakate olukord;

B. arvestades, et praeguse olukorra tõttu on alates 2018. aastast enam kui 108 000 Nicaragua elanikku olnud sunnitud põgenema ja naaberriikides varjupaika taotlema, kusjuures kolm neljandikku neist on palunud kaitset Costa Ricas;

C. arvestades, et 4. mail 2021. aastal võttis Nicaragua Rahvusassamblee vastu valimisseaduse nr 331 reformi, mis sisaldab hiljuti vastu võetud karistavaid seadusi; arvestades, et see reform sisaldab valimiskonkurentsi ja poliitiliste õiguste kasutamist piiravaid reegleid, mis veelgi kärbivad poliitilise opositsiooni osalemisvõimalusi, ning kitsendab rahvusvaheliste standardite vastaselt avalikke vabadusi ja muu hulgas eelkõige õigust osaleda avalikus elus, ühinemisvabadust, väljendusvabadust, õigust ühiskondlikule protestile ja õigust kaitsta õigusi; arvestades, et need reformid eiravad opositsiooni, kodanikuühiskonna ja rahvusvahelise üldsuse nõudmisi;

D. arvestades, et uus kõrgem valimisnõukogu on organ, mis jälgib ja haldab Nicaragua valimisprotsessi; arvestades, et seda protsessi peaks juhtima erapooletu, sõltumatu ja läbinähtav organ, mis toetab demokraatlikke põhimõtteid ning elanikkonna kodaniku- ja poliitiliste õiguste tõhusat ja pluralistlikku teostamist; arvestades, et kõrgema valimisnõukogu liikmed nimetas ametisse Nicaragua Rahvusassamblee, mis on Ortega kindla kontrolli all; arvestades, et see muudab kõrgema valimisnõukogu erapoolikuks ja läbinähtamatuks organiks ning õõnestab veelgi poliitilist protsessi; arvestades, et need ametisse nimetamise otsused ja hiljutised valimisreformid ei ole sündinud valitsuse ja opositsioonirühmituste dialoogis, mida EL ja rahvusvaheline üldsus on korduvalt nõudnud, vaid need on peale surunud valitsev enamus;

E. arvestades, et Nicaragua ametivõimud on viimastel nädalatel ilma nõuetekohase menetluseta laiali saatnud kaks erakonda, kasutades rahvusvaheliste normidega vastuolus olevaid meetodeid; arvestades, et erakondade – Partido de Restauración Democrática ja Partido Conservador – laialisaatmine ja poliitilise motiiviga fabritseeritud kriminaaluurimiste algatamine, mis võib tuua kaasa demokraatliku opositsiooni kandidaatide diskvalifitseerimise ilma nõuetekohase menetluseta, ei kahjusta mitte ainult kandidaatide kandideerimise õigust, vaid ka valijate õigust hääletada oma valitud kandidaatide poolt; arvestades, et need meetmed koos kohtusüsteemi poliitilise kasutamisega on vastuolus demokraatia aluspõhimõtetega ning nendega rikutakse rängalt Nicaragua rahva õigusi, mis tulenevad Nicaragua põhiseadusest ja rahvusvahelisest õigusest;

F. arvestades, et alates 2021. aasta juuni algusest on poliitilise motiiviga fabritseeritud ja ebamääraste kriminaalsüüdistuste alusel ilma mingite tõenditeta meelevaldselt vahistatud vähemalt 21 demokraatliku opositsiooni liiget, sealhulgas kuus eelpresidendikandidaati ning ametiühingute ja poliitilised juhid, ning vahistamise käigus rikuti rängalt menetluslikke tagatisi, mis näitab kohtusüsteemi sõltumatuse puudumist; arvestades, et kümned silmapaistvad opositsiooniliikmed teatavad, et nad elavad süstemaatilise ahistamise ja pideva hirmutamise õhkkonnas, kus politsei valvab peaaegu kogu aeg nende elukoha juures või jälitab neid tänaval, takistades neid vabalt liikumast;

G. arvestades, et Nicaragua valitsus on viimastel aastatel vastu võtnud aina piiravamaid seadusi, näiteks välisagentide reguleerimise seadus, küberkuritegevuse vastane eriseadus, vaenukuritegude vastane seadus, seadus rahva õiguse kohta iseseisvusele, suveräänsusele ja enesemääramisele rahu nimel ning seadus, millega muudetakse kriminaalmenetluse seadustikku ja pikendatakse uurimisperioodi põhiseaduses ette nähtud 48 tunnilt 90 päevale; arvestades, et nende seadustega institutsionaliseeritakse repressioonid ja seadustatakse riigis nende vastuvõtmisest alates toime pandud teod;

Neljapäev, 8. juuli 2021

H. arvestades, et sõltumatu meedia jätkuv ahistamine ja kriminaliseerimine piirab õigust väljendusvabadusele ja kahjustab üldsuse õigust saada tõest teavet; arvestades, et väljendusvabadus nii internetis kui ka väljaspool seda on demokraatia jaoks alati väga oluline, valimiste ajal aga ülimalt tähtis; arvestades, et valitsusasutuste ja valitsusmeelse meedia avalduste eesmärk on häbimärgistada neid, keda peetakse teisitimõtlejateks;

I. arvestades, et need Nicaragua valitsuse heakskiidul toimunud murettekitavad sündmused näitavad, et režiim muutub veelgi autoritaarsemaks, välistades demokraatia, üldrahvaliku üksteisemõistmise ja rahvusvahelise vahendamise konflikti rahumeelseks lahendamiseks ning takistades selgelt vabade ja õiglaste valimiste korraldamist 7. novembril 2021; arvestades, et EL, muud rahvusvahelised osalejad ja inimõiguste organisatsioonid on hoiatanud põhjendatud ohu eest, et neid seadusi võidakse hakata kasutama isikute vastu, kes kritiseerivad repressiivset poliitikat;

J. arvestades, et Ameerika Inimõiguste Komisjoni valdkondadevaheline sõltumatute ekspertide rühm on juba märkinud, et meetodeid, mida kasutatakse tänavameeleavalduste mahasurumiseks, võib pidada inimsusevastasteks kuritegudeks;

K. arvestades, et peaaegu ühtegi ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo poolt Nicaraguale antud soovitust ei ole täidetud, mille tulemuseks on jätkuv karistamatus ja edasised rikkumised;

L. arvestades, et Nicaragua Rahvusassamblee tehtud muudatustega tarbijaseaduses (seadus 842) kohustatakse panku avama kontosid nende inimeste sugulastele, kelle suhtes Ameerika Ühendriikide valitsus ja teised riigid on kehtestanud sanktsioonid ning keda süüdistatakse korruptsioonis, rahapesus ja inimõiguste rikkumises; arvestades, et perekonda Ortega-Murillo süüdistatakse telekommunikatsiooni-, energia- ja muudes sektorites äriimpeeriumi loomises;

M. arvestades, et demokraatia ja õigusriigi arendamine ja tugevdamine ning inimõiguste ja põhivabaduste austamine on ELi välispoliitika, sealhulgas 2012. aastal Euroopa Liidu ja Kesk-Ameerika riikide vahel sõlmitud assotsieerimislepingu lahutamatu osa;

1. väljendab solidaarsust Nicaragua elanikega ja mõistab teravalt hukka Nicaragua ametivõimude repressiivse tegevuse demokraatliku opositsiooni erakondade ja nende liikmete, ajakirjanike ja muude meediatöötajate, üliõpilaste, põlisrahvaste, inimõiguste kaitsjate ja kodanikuühiskonna esindajate ning nende pereliikmete vastu, ning eelkõige nende põhjustatud surmajuhtumid; nõuab, et viivitamata lõpetataks piiravate meetmete kehtestamine, repressioonid ja inimõiguste rikkumised, ning nõuab vastutuse võtmist Nicaragua valitsuse poolt alates 2018. aastast toime pandud rünkade rikkumiste eest;

2. nõuab, et viivitamata ja tingimusteta vabastataks kõik meelevaldselt kinni peetavad poliitvangid, sealhulgas eelpresidendikandidaadid Cristiana Chamorro, Arturo Cruz, Félix Maradiaga, Juan Sebastián Chamorro, Miguel Mora ja Medardo Mairena, poliitilised liidrid José Pallais, José Adán Aguerri, Dora María Téllez, Hugo Torres, Víctor Hugo Tinoco, Violeta Granera, Ana Margarita Vijil, Suyen Barahona ja Pedro Joaquín Chamorro ning teised opositsiooniaktivistid, inimõiguste kaitsjad ja ajakirjanikud; nõuab lisaks, et austataks nende isikute põhilisi õiguslikke tagatisi ning tagataks nende inimõigused ning kodaniku- ja poliitilised õigused; nõuab, et valitsus esitaks viivitamata tõendid vangistatud isikute elusoleku ja asukoha kohta; tuletab meelde, et paguluses viibijatele tuleb anda täielik kindlus, et nad saaksid oma riiki tagasi pöörduda;

3. nõuab, et Nicaragua valitsus tühistaks faktilise piiramisseisundi, austaks riikliku politsei rolli mittepoliitilise, erapooletu ja mittemõjutatava jõuna, desarmeeriks poolsõjaväelised jõud, järgiks organisatsiooniga Alianza Cívica sõlmitud lepinguid ja taastaks kodanike õigused; kordab oma üleskutset valitsusele võimaldada kodanikuühiskonna organisatsioonidel tegutseda turvalises ja toetavas keskkonnas, kartmata surveabinõusid;

4. nõuab veel kord, et taastataks kaasav dialoog ja demokraatia, mis on ainus rahumeelne viis Nicaragua väljumiseks poliitilisest, majanduslikust ja sotsiaalsest kriisist; rõhutab vajadust võtta reformid vastu kaasaval ja läbipaistval viisil; kutsub ELi delegatsiooni Nicaraguas üles jätkama ja suurendama oma diplomaatilist osalust valimisprotsessis ja jätkama ametivõimude poole pöördumist, et leida Nicaragua kriisile poliitiline lahendus;

5. nõuab tungivalt, et Nicaragua ametivõimud muudaksid viivitamata valimisseadust kooskõlas rahvusvaheliste parameetritega, mida oma 21. oktoobri 2020. aasta resolutsioonis nõudis ARO, nimetaksid valimisstruktuuridesse ametisse erapooletuid isikuid, taastaksid nende erakondade õigusliku seisundi, kellelt see on ära võetud, austaksid Nicaragua kodanike õigust valida ja kandideerida, tagaksid riiklike ja rahvusvaheliste valimisvaatlusorganite piiramatu kohaloleku ning kohustuksid pärast valimisi kinni pidama poliitilise kooseksisteerimise põhimõttest; rõhutab, et selleks, et Euroopa Parlament tunnustaks valimisi ja tulevast valitsust, tuleb teha ARO ja rahvusvaheliste organisatsioonide nõutud muudatused, eelkõige taastades õigused ja vabadused, mis võimaldavad vaba, usaldusväärset ja õiglast valimisprotsessi;

6. mõistab hukka piiravate ja karistavate seaduste vastuvõtmise ja rakendamise ning nõuab nende viivitamatut kehtetuks tunnistamist; rõhutab, et need seadused on vastuolus Nicaragua kodanike õiguste ja vabadustega, mis on sätestatud Nicaragua Vabariigi põhiseaduses, Ameerika riikide demokraatiahartas ja muudes rahvusvahelistes lepingutes, millele Nicaragua on alla kirjutanud; on vastu institutsioonide ja seaduste väärkasutamisele Nicaragua autoritaarse valitsuse poolt kodanikuühiskonna organisatsioonide ja poliitiliste oponentide kriminaliseerimise eesmärgil;

7. kordab oma üleskutset, et Nicaragua ametivõimud võimaldaksid ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo, Ameerika Inimõiguste Komisjoni (IACHR) ja selle valdkondadevahelise sõltumatute ekspertide rühma (GIEI), Nicaragua järelevalvemehhanismi (MESENI), rahvusvaheliste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja Euroopa institutsioonide takistamatut juurdepääsu, et tagada inimõiguste austamine Nicaraguas; kordab oma üleskutset taastada viivitamata inimõiguste kaitsjate organisatsioonide, nagu Centro Nicaragüense de Derechos Humanos (CENIDH) juriidilise isiku staatus;

8. kutsub Nicaragua valitsust üles looma sõltumatut uurimisüksust, kuhu kuuluvad rahvusvahelised eksperdid, et teostada järelevalvet riigiprokuratuuri usaldusväärsete, erapooletute ja põhjalike uurimiste üle, mis puudutavad kõrgete politseiametnike väidetavat vastutust 2018. aasta repressioonide raames ja pärast seda toime pandud rünkade inimõiguste rikkumiste eest;

9. kutsub Kesk-Ameerika Integratsioonisüsteemi (SICA) ja selle liikmesriike üles etendama aktiivset rolli demokraatia kaitsmisel ja edendamisel ning inimõiguste kaitsmisel Nicaraguas, nagu on sätestatud 1991. aasta Tegucigalpa protokollis ja kinnitatud 1995. aasta Kesk-Ameerika demokraatliku julgeoleku raamlepingus, mille artiklis 1 on sätestatud, et demokraatia põhineb valitsustel, mis on valitud üldistel, vabadel ja salajastel valimistel, ning kõigi inimõiguste tingimusteta austamisel Kesk-Ameerika piirkonna riikides;

10. palub rahapesuvastasel töökonnal (FATF) sisse seada vajalik koordineerimine USA välisvarade kontrolli osakonnaga, et tagada rahvusvaheline finantsjulgeolek seoses Ortega-Murillo režiimi ja selle koostööpartnerite ebaseaduslike operatsioonidega ning nende ärisuhete ja varadega Euroopa riikides; rõhutab, et alates 2020. aasta oktoobrist kuulub Nicaragua FATFi musta nimekirja;

11. palub, et nõukogu ja liikmesriigid laiendaksid kiiresti nende isikute ja üksuste loetelu, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone, sealhulgas Nicaragua president ja asepresident ning nende sisering, ning jälgiks erilise hoolega, et seejuures ei tekitataks kahju Nicaragua rahvale; rõhutab vajadust säilitada ELi abi ja tagada, et ELi abi kodanikuühiskonna organisatsioonidele, inimõiguste kaitsjatele ja Nicaragua rahvale muu hulgas ELi arengu- ja humanitaarprogrammide kaudu jõuaks tegelike abisaajateni, mitte valitsuse ja ametivõimudeni, et leevendada COVID-19 ja valitsuse praeguste repressioonide mõju ning vältida kriisi muutumist humanitaarkriisiks; tuletab meelde, et Nicaragua peab ELi ja Kesk-Ameerika vahelist assotsieerimislepingut silmas pidades austama ja tugevdama õigusriigi, demokraatia ja inimõiguste järgimise põhimõtteid, ning kordab oma nõudmist, et praegust olukorda arvesse võttes rakendataks assotsieerimislepingu demokraatiaklauslit;

12. kiidab ja toetab jõupingutusi ja head tööd, mida ELi delegatsioon Nicaraguas on väga keerulises keskkonnas teinud; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles oma esindajate ja saatkondade kaudu Nicaraguas kohapeal olukorda tähelepanelikult jälgima, sealhulgas kohtuprotsesside jälgimise kaudu ning külastades valitsuskriitilisi isikuid ja opositsioonijuhte vanglas või koduarestis;

Neljapäev, 8. juuli 2021

13. kutsub ELi Nicaragua delegatsiooni ja liikmesriike üles hõlbustama vajaduse korral erakorraliste viisade väljastamist ja pakkuma liikmesriikides poliitilistel põhjustel ajutist varjupaika;

14. nõuab, et parlamendi esimeeste konverents lähetaks Nicaraguasse teabekogumismissiooni, millesse kuuluks Kesk-Ameerika riikidega suhtlemiseks loodud delegatsioon, et hinnata sealset inimõiguste ja poliitilist olukorda;

15. kordab oma 14. märtsi 2019. aasta resolutsioonis esitatud üleskutset anda viivitamata Itaaliale välja Alessio Casimirri, kes elab endiselt Nicaragua valitsuse kaitse all Managuas, kuigi peaks Itaalias kandma kuut lõplikku eluaegset vanglakaristust tõendatud osalemise eest endise peaministri ja Kristliku Demokraatia erakonna juhi Aldo Moro röövimises ja tapmises ning tema ihukaitsjate tapmises 16. märtsil 1978 Roomas;

16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Ameerika Riikide Organisatsiooni peasekretärile, Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarsele assambleele, Kesk-Ameerika Parlamendile, Lima rühmale ning Nicaragua Vabariigi valitsusele ja parlamendile.